

CENTAR ZA POČETNO ČITANJE I PISANJE

Prostor u kojem se potiče opismenjivanje mora biti pomno isplaniran. Mora omogućavati interdisciplinarni pristup poučavanju čitanja i pisanja, ali i uvažavati individualne potrebe i interese svakog djeteta.

Centar za početno čitanje i pisanje mora sadržavati:

- prostor za pisanje, uključujući i pribor (olovke, bojice, flomastere, papire)
- knjižnicu (kutić opremljen udobnim namještajem i jastučićima, pažljivo izabrane knjige izložene djeci nadohvat ruke; svakako valja ponuditi širok raspon literature: od slikovnica, basni, bajki do knjiga enciklopedijskog tipa i pjesništva)
- stol za izrađivanje knjiga (prazne knjige različitih veličina i oblika, papiri, bojice, spajalice, bušilice i ostala oprema za izradu knjiga)
- prostor za slušanje (opremljen kasetofonom, gramofonom i sl. te kasetama s pričama i glazbom za djecu).

SLIKOVNICE I KAKO IH IZRADITI

Kada spomenemo centar početnog čitanja i pisanja prvo što nam pada na pamet su slikovnice kojih bi u tom centru trebalo biti u obilju. Osim kupovnih, djeci su veoma privlačne i slikovnice koje su odgajatelji izradili ili u čijoj su izradi sudjelovala i ona sama. Stoga je veoma važno da se u tom centru nalaze i materijali za izradu slikovnica, a to su:

- papiri (različite vrste papira, različitih boja i veličina, skupljajte papire sa svih strana, čak i omote od pisama i paketa, kartone, naljepnice i kruti papiri mogu poslužiti za izradu korica)
- škarice (škarice sa zaobljenim vrhom dobre su za manju djecu, nazubljene škarice dobre su za postizanje specijalnih efekata - njima se mogu rezati rubovi listova)
- ljepilo (koristite ljepilo za papir, za jače materijale, selotejp, nemojte koristiti ljepila za metal i sl.)
- probijač za papir (mašinicu za pravljenje rupica)
- vuna, trakice, konopci (provjerite jesu li čvrsti, zubni konac i najlon koji se koristi i za udice isto mogu biti korisni za vezivanje)
- spajalice i tapetarski čavlići
- igle s velikim rupicama
- tkanina (dobra je za prekrivanje kartona)
- krep-papir, samoljepljive tapete
- flomasteri i markeri
- drvene bojice

- vodene bojice

- ravnala

- šila (za bušenje malih rupa)

- kompjutor s pisačem

- ostali materijali (male kutije, tube od papira, torbe sa zatvaračima, papirnate vrećice, neobične posude, stare pločice i sl.)

Postoji mnogo načina za razvijanje motivacije djece za pisanje i čitanje, a izrada slikovnica je jedan od mogućih načina. Djeca na vrlo prirodan način povezuju čitanje, pisanje i aktivnost rukama. Ovim putem i dijete koje je pretežno vizualni, kao i ono koje je pretežno osjetilni tip, dobiva priliku da istraži i otkrije mnoge ideje kombinirajući ova dva iskustva.

U slikovnicama za djecu jaslčke dobi (1-3 godine) prevladavaju ilustracije, jednostavnih i privlačnih boja, s vrlo malo popratnog teksta tvrdih listova, po mogućnosti plastificiranih zbog mogućnosti prebrisavanja i takvog formata da je dijete lista bez poteškoća.

U slikovnicama za djecu vrtičke dobi (3-6 godina), osim složenijih ilustracija prisutna je i priča tj. tekst koji se proteže kroz cijelu slikovnicu, a stranice su tanje i mekše.

Kod izrade slikovnice treba voditi računa o njezinim djelovima:

1. naslovna strana
2. naslov slikovnice
3. stranica s posvetom
4. priča
5. autorova biografija
6. pozadina slikovnice (izdavač, godina izdavanja i sl...)

Često ideja u priči proizlazi iz imaginarnog lika. Mnogi pisci kažu da prvo razmišljaju o glavnom liku, a zatim "čuju" priču koja se razvija dok im se njihov lik obraća.

Da bismo počeli stvarati lik moramo razmišljati o sljedećim pitanjima:

- kojeg je spola lik?
- kako se zove?
- koliko ima godina?
- kako izgleda?
- što ga zanima?
- od čega strahuje?
- koje su mu želje?
- koji mu je omiljeni predmet?
- najmanje omiljeni predmet?
- ima li neki poseban problem?

Možda će neki od odgovora zapaliti iskru priče. Na ova pitanja možete odgovoriti koliko god puta želite zamisljajući onoliko likova koliko je potrebno da se priča započne stvarati u vašem umu.

Slikovnica je "blago djeteta", blago koje ne gubi vrijednost ni kada odrastemo i koje će, kad mu se vratimo, opet učiniti da u nama zadržaju neki dragocjeni osjećaji (D. Belamarić).

Proces osmišljavanja teme slikovnice:

1. Proučite i promotrite svaki pojedini sadržaj. Određenu slikovnicu možete izradivati u vlastitoj grupi i osposobiti djecu da se ograniče na određeni sadržaj.
2. Koristite iznenadno djetetovo nadahnuće za stvaranje novih ideja.
3. Djeca moraju znati da mogu biti inventivna i da mogu problemu pristupiti na dva načina: pisati tekst i onda izradivati knjigu ili prvo napraviti knjigu pa tek onda u nju upisivati riječi. Ona se moraju osjećati slobodnima kad istražuju nove ideje i mora im se omogućiti odmak od tradicionalnih formi.
4. Odgajatelj može razvrstati ponudene tipove knjiga i onda djeci ponuditi knjige određene za taj dan.

5. Neka su djeca neodlučna kada su suočena s novim idejama. Postoji nekoliko metoda da se ta neodlučnost suzbije:

- raspodijelite djecu u manje grupe, omogućite im različite korake u izradi, provedite dosta vremena u specijalnom istraživanju
 - ohrabrite djecu da primijete da postoji veliki broj različitih mogućnosti i da je svaka točna
 - tražite od djece da izaberu jednu formu i da je izrade od samog početka, podsjećajući ih da su bolja i drukčija rješenja uvijek moguća.
6. Mogućnost da se izvode i pokušavaju definirati nove forme vodit će do novih inventivnih ideja i otkrića.

Prijedlozi za vrste knjiga:

- knjiga šala
- knjiga zagonetki
- zbirka pjesama (omiljenih ili vlastitih)
- knjiga recepata (omiljenih, isprobanih, vlastitih)
- knjiga o praznicima (kako smo ih proveli)
- dnevnik
- časopis
- knjiga izrezaka
- knjiga autograma
- knjiga priča (koje smo pročitali, čuli, izmislili)
- mapa
- informativka
- godišnjak
- knjiga gostiju koji su posjetili vrtić...

Dječju pažnju privući će i slikovnice neobičnih oblika, pa tako osim uobičajenih to mogu biti:

- slikovnice u obliku harmonike
- složive (flip) slikovnice
- notes slikovnice
- slikovnice od tkanine
- slikovnice iz čijih stranica iskaču likovi
- slikovnice neobičnih oblika
- slikovnice kojima se izvlače stranice
- slikovnice sa stranicama različitih veličina
- slikovnica s džepovima i mnoge, mnoge druge.

U centru za izradu slikovnica treba se nalaziti i "autorska stolica" koja predstavlja formalno mjesto s kojeg autor predstavlja svoju slikovnicu prije nego ona stigne na policu s ostalim slikovnicama.

KNJIGA ČIJI LIKOVİ ISKAČU

1. Svaka stranica ove knjige radi se posebno
 2. Presavinite papir po duljini
 3. Zarežite papir simetrično s lijeve i desne strane od sredine, kako biste, kad presavinete, dobili držače koji će stršati.
 4. Otvorite stranicu, gurnite držače naprijed da budu s unutarnje strane papira. Presavinite držače.
 5. Ponovo preklopite papir i stisnite po rubu oko sredine kako biste presavinuli vrh držača.
 6. Ponovo otvorite stranicu. Držači bi trebali stršati.
 7. Zalijepite određene likove na prednji dio držača, ostavljajući malo prostora na dnu kako bi se knjiga mogla zatvarati.
 8. Da biste napravili knjigu, dno jedne stranice zalijepite na vrh sljedeće.
- Savjet: Tekst napišite prije no što lijepite likove odnosno stranicu na stranicu.

KNJIGE RAZLIČITIH OBLIKA

1. Osigurajte knjige različitih oblika, od kojih će djeca izabrati onaj koji im se sviđa.
 2. Preklopite oblik na papir namijenjen za korice i izrežite.
 3. Pričvrstite prednje korice na papir za stražnje korice, s nekoliko listova papira između njih.
 4. Spojite klamericom na lijevoj strani, kako bi se knjiga mogla listati.
 5. Pažljivo držeci, izrežite ostale papire prema već izrezanom prednjem listu (pripazite da sve papire istovremeno izrežete).
- Savjet: jednostavni oblici su najbolji. Razmislite kakvu ćete stvarnu površinu za pisanje dobiti nakon što izrežete papir u odgovarajućem obliku.

KNJIGA U NASTAVCIMA (STRIP)

1. Presavinite papir po duljini.
2. Olovkom iscrajte polja po želji (2, 3, 4).
3. Prerežite papir po iscrtanoj liniji do presavinutog dijela (stražnja strana papira se ne reže).
4. Presavinite karton istih mjera.
5. Zalijepite stražnju stranu papira na izrezani karton. Knjiga bi trebala stajati uspravno.

KNJIGA OD TKANINE

Izrežite od materijala nekoliko "stranica" iste veličine. Složite ih i sašijte strojem ili rukom po sredini. Iz časopisa ili razglednica izrežite slike u boji. Na svaku stranicu zalijepite po jednu sliku. Napravite tematsku knjigu (npr. djeca u igri ili upotrijebite slike različitih predmeta ili aktivnosti).

KNJIGA S LISTOVIMA RAZLIČITE VELIČINE

1. Odlučite koliko će stranica imati vaša knjiga.
2. Najveća stranica bit će posljednja stranica.
3. Svaka prethodna stranica bit će za 1 cm kraća od one iza sebe.
4. Složite stranice po veličini i pričvrstite listove.

KNJIGA S DŽEPOVIMA

1. Napravite knjigu s listovima papira pričvršćenima u sredini. Stranice bi trebale biti dovoljno velike da na njih stane jedna manja omotnica (kovrta).
2. Zalijepite po jednu omotnicu na donju polovicu svake desne stranice.
3. Na lijevoj stranici djeca će postavljati pitanje ili zagonetku.
4. Odgovor napišite na preklapajućem dijelu omotnice (s unutanje strane).

KNJIGA-HARMONIKA

1. Presavinite papir po duljini. Presavinuti rub bit će vrh knjige.
 2. Traku koju dobijete presavinite na pola.
 3. Svaki rub trake još jednom presavinite prema novo presavinutom dijelu, tvoreći slovo W.
 4. Svako polje koje ste dobili označite brojkama 1-4. Ukoliko trebate više stranica, označite i polja na poleđini (5-8). Stranica broj 8 bit će naslovna.
 5. Tekst napišite na poseban papir, kojeg ćete izrezati u nešto manjem obliku no što su stranice knjige.
 6. Zalijepite tekst na stranice.
- Drugi način:

1. Od već napravljene knjige-harmonike izrežite, dok je ona zatvorena, određen oblik. Pazite da ne izrežete rub sa strane, jer će vam se listovi odvajati.
2. Odvojene stranice knjige spojite ljepljivom trakom koja će povezivati stranice kao šarke.

- Treći način:
1. Izrežite tri komada čvrstog kartona. Izaberite tri slike iz časopisa koje čine niz ili imaju nešto zajedničko (npr. sve su crvene).
 2. Zalijepite na svaki komad kartona po jednu sliku.
 3. Povežite komade kartona pomoću bušilice i konca, tvoreći tako knjigu.

